

REFERÈNCIA

El nombre del nom i de l'adjectiu

El nombre del nom i de l'adjectiu

Noms variables respecte al nombre

El plural en català és la forma marcada, front al singular que no té contingut fònic, i té l'afix -s com a marca general: prat/prats, serp/serps.

En general, les formes de singular i de plural no presenten cap variació formal en el radical, tret dels mots aguts que tenen un radical acabat en n, on la consonant n apareix en el plural i en les altres formes derivades (vegeu més amunt) i s'elideix en el singular.

SINGULAR	PLURAL	ALTRES
cosí	cosins	cosinets
pla	plans	planície
fi	fins	finíssim

NOTES

No tenen un radical acabat en N

- Els noms de **les lletres** (les as, les is...)
- Els noms de **les notes musicals** (els dos sostinguts, els mis...)
- Els adjectius **nu** i **cru** (nus i crus)
- Les **conjuncions substantivades** (els perquès, els peròs...)
- Els mots que bàsicament són **manlleus** com:

SINGULAR	PLURAL
bisturí	bisturís
cafè	cafès
canapè	canapès
clixè	clixès
comitè	comitès
consomé	consomés
sofà	sofàs
tabú	tabús

Formació del plural dels mots aguts acabats en -ç, -x, -ix o -tx> -os

TIPUS	SINGULAR	PLURAL
-Ç/-OS	esforç	esforços
	llaç	llaços
	braç	braços
-X [KS]/-OS	annex	annexos
	ortodox	ortodoxos
	fix	fixos
-IX/-OS	calaix	calaixos
	peix	peixos
	flaix	flaixos

-TX/-OS	despatx	despatxos
	sandvitx	sandvitxos
	cartutx	cartutxos

Fem un punt especial per a les alteracions dels mots aguts acabats en –vocal + s, que fan el plural en -os

SS

- Els acabats en **–as/–às**, generalment fan els derivats amb **–ss-**: gras/ grassos; escàs/ escassos (excepte: ras/ rasos)
- Els acabats en **–és** fan els derivats amb **–ss-**: confés/ confessos, exprés/ expressos, obsés/ obsessos... (però: bes/ besos)
- Els acabats en **–ís**, si equivalen al castellà **–izo**, fan els derivats en **–ss-**: massís/ massissos, mestís/ mestissos, suís/ suïssos, castís/ castissos... (excepte: matís/ matisos)
- Els acabats en **–òs**, generalment fan els derivats amb **–ss-**: arròs/ arrossos (excepte: espòs/ esposos)

S

- Els acabats en **–ès**, generalment fan els derivats amb **–s-**: les/ lesos, cortès/ cortesos, palès/ palesos, francès/ francesos.... (excepte espès/ espessos)
- Els acabats en **–ís**, si no equivalen al castellà **–izo**, fan els derivats en **–s-**: avís/ avisos, gris/grisos
- Els acabats en **–ós**, si equivalen al castellà **–oso**, fan els derivats amb **–s-**: curós/ curosos, abundós/ abundosos...
- Els acabats en **–ús**, si equivalen al castellà **–uso**, fan els derivats amb **–s-**: confús/ confusos... (excepte: rus/ russos).

Pel que fa als mots aguts acabats en -ig (en posició final absoluta), fan el plural en –os, encara que en la llengua escrita formen encara els plurals per simple addició de la marca –s

TIPUS	SINGULAR	PLURAL
DESENVOLUPEN T	desig	desitjos (desigs)
	mig	mitjos
[Observeu: davant la –ig hi ha una consonant]		
NO DESENVOLUPEN T	passeig	passejos
	roig	sortejos
[Observeu: davant la –ig hi ha una vocal]		
Però: enuig/ enutjos; rebuig/ rebutjos; estoig/ estotjos; safareig/ safaretjos; lleig/ lletjos		

Els mots puig i raig solen fer el plural en –s: puig/ puigs, raig/ raigs

Els mots acabats en -sc, -st, -xt i –sp> -s/ -os

Actualment s'han generalitzat els plurals que afegeixen la terminació -os, i les formes sense la vocal únicament es mantenen en la llengua escrita i, d'una manera recessiva, en alguns parlars valencians i baleàrics.

TIPUS	SINGULAR	PLURAL
-SC/-S, -OS	disc	discs/ discos
	bosc	boscs/ boscos
-ST/-S, -OS	trist	trists/ tristos
	gust	gusts/ gustos
[Atenció: el mot test (en el sentit de 'prova') només forma el plural afegint-hi –s: test/ tests]		
-XT/-S, -OS	mixt	mixts/ mixtos
	context	contexts/ contextos
-SP/-S, -OS	gesp	gesps/ gespos
	cresp	cresps/ crespos

Noms invariables fonèticament respecte al nombre

Els noms invariables fonèticament es poden classificar en tres grups, atenent a la posició de l'accent, al gènere i a l'estructura morfològica. Així, són invariables fonèticament les classes de noms acabats en [s] o [ks]:

TIPUS	TERMINACIÓ	PLURALS INVARIABLES FONÈTICAMENT
Els mots plans o esdrúixols , (independentment que siguin masculins o femenins)	-S	<ul style="list-style-type: none"> ■ atles, mecenes, pàncrees, càries, alferes, isòsceles ■ bíceps ■ caos ■ croquis, cutis, llapis, necròpolis, pìscolabis, sífilis ■ dimecres, divendres ■ Tots els acabats en -us: estatus, focus, globus, venus, cactus...
	-X	<ul style="list-style-type: none"> ■ apèndixs, cèrvixs, hèlixs; còdexs, índexs, vèrtexs
Noms aguts invariables fonèticament respecte al nombre	-S	<ul style="list-style-type: none"> ■ ananàs ■ blocaus, bordeus, pus, plus ■ més, menys ■ cros (i els compostos ciclocròs o motocròs) ■ dilluns, dijous, dimarts ■ socors, calamars ■ ens, fons (i compostos com ara aiguafons, rerefons), ■ bis, gneis, rais, edelweiss, gauss ■ reps, temps, algeps (i compostos com ara entretemps, migtemps)
	Amb marca	<ul style="list-style-type: none"> ■ -x ([ks]) linxs, luxs, texs ■ -s ([s]) plebs, pols, tos, urbs ■ -ç ([femení s]) calçs, façs, falçs ■ -x ([ks]) esfinxs, floxs, larinxs
Noms compostos amb el segon constituent plural		<ul style="list-style-type: none"> comptagotes emprenyavelles llepafils mataaranyes, matafaves milfulles obrellaunes paracaigudes penja-robes portaavions, portamonedes trencaclosques, trencaolles
	[Però atenció:	<ul style="list-style-type: none"> Blancaneu calçapeu parafang, parabrisa guardabosc eixugavidre, eixugaparabrisa gratacel premsaestopa portaequipatge trencaglaç

Pluralia tantum, noms en plural que designen una entitat

Els *pluralia tantum* són noms morfològicament en plural, però que semànticament designen una sola entitat. Podem classificar-los com al quadre següent.

Objectes o eines formats per dues parts iguals	alicates
	balances
	clemàstecs
	pinces
	setrilleres
	tisores
	ulleres
Peces de roba amb camals o parts iguals	calces
	calçotets
	pantalons
	sostenidors
Altres	acaballes
	afores
	diners
	envolts
	escacs
	escarafalls
	escombraries
	tovalles
	farinetes
	llimbs
	postres
	voltants
	xurriaques

Singularia tantum

Els casos de *singularia tantum* o usats exclusivament en singular són molt més estranys, ja que és possible utilitzar-los en plural en un sentit figurat o en alguns usos concrets.

Noms de festes	Carnaval
	Pasqua
	Nadal
Noms de valor col·lectiu o genèric	informació
	rodalia
Altres	cel, món, gent (noteu, però, do de gents), humanitat, marxisme
	■ els que designen les ciències o les arts (l'àlgebra, la botànica, l'escultura)
	■ els que designen els sentits (l'olfacte, el gust)
	■ els punts cardinals (el nord, l'est)
	■ els que designen entitats abstractes (l'angoixa, la bondat, la virtut)

NOTA

Hi ha un grup de locucions que presenten divergències respecte de l'espanyol.

CATALÀ SINGULAR	ESPANYOL PLURAL
Per l'aire	Por los aires
En bona hora	A buenas horas
Prou de broma	Basta de bromas
Caixa del canvi	Caja de cambios
De tota manera	De todas formas
Cara de circumstància	Cara de circunstancias
Escapar-se't de la mà	Escapársele de las manos
Amb escreix	Con creces
Ficar el nas	Meter las narices
Demandar compte	Pedir cuentas
Unitat de cura intensiva	Unidad de cuidados intensivos
Sense cap mena de dubte	Sin ninguna clase de dudas
Tocar a mort	Tocar a muertos
D'amagat	A escondidas
Aire de suficiència	Aires de suficiencia
Caure d'esquena	Caerse de espaldas
CATALÀ PLURAL	ESPANYOL SINGULAR
Estar als llimbs	Estar en el limbo
Llevar els ulls de damunt	Quitar el ojo de encima
Do de comandament	Dotes de mando
Muntanyes russes	Montaña rusa

Plurals de paraules estrangeres

Per a formar el plural de mots estrangers no adaptats gràficament, que mantenen intacta per tant la grafia de la llengua de què provenen, ateses les dificultats d'aplicar a cada mot el morfema de plural que li correspondria d'acord amb les estructures gramaticals de la llengua d'origen, és preferible afegir el morfema de plural propi de la nostra llengua.

SINGULAR	PLURAL
leivmotiv	leivmotivs, millor que leivmotive
ikastola	ikastoles, millor que ikastolak
whisky	millor, que whiskies

La FLEXIÓ DEL NOM I DE L'ADJECTIU

Observació a la concordança

Un adjectiu per a més d'un nom

- Quan un adjectiu complementa dos o més noms en singular i del mateix gènere, l'**adjectiu va en plural i en el mateix gènere** que els noms:

Aconsellen la precisió, la claredat i la brevetat textuals

Aconsellen la precisió, la claredat i la brevetat ~~textual~~

- Quan un adjectiu complementa dos o més noms de gèneres diferents, l'**adjectiu va en masculí plural**:

Presentem els recursos i les explicacions necessaris per desenvolupar bé l'activitat

Presentem els recursos i les explicacions ~~necessàries~~ per desenvolupar bé l'activitat

Diversos adjectius per a un sol nom

- Quan diversos adjectius complementen un nom, el nom va en plural:

S'ha matriculat en assignatures de primer i segon cicles

S'ha matriculat en assignatures de primer i segon ~~cicle~~